Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van
[redacted]

Datum
2 maart 2023

Referentie
36965100

Bijlagen
1: Concept Convenant Regieorgaan Open Science

2: Voorbeelden van initiatieven die met middelen Regieorgaan gefinancierd kunnen worden.

nota

MOCW: Ondertekening convenant regieorgaan Open Science

Aanleiding

In de beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap heeft u aangekondigd dat u tot en met 2031 in totaal € 184 miljoen investeert in de transitie naar open science. Met deze middelen wilt u open science de norm maken in Nederland, conform het coalitieakkoord. De middelen worden ondergebracht in een regieorgaan bij NWO. Met dit instrument wordt de transitie naar open science versneld, middels gerichte financiering van (landelijke) initiatieven. Voorbeelden van zulke initiatieven vindt u in bijlage 2.

De aard, afspraken en doelstellingen van het regieorgaan worden vastgelegd in een convenant (zie bijlage 1), dat wordt ondertekend door u, NWO en de voornaamste open science-veldpartijen.[1] In deze nota wordt u geïnformeerd over de belangrijkste passages in het convenant en wordt u gevraagd om, nadat uw eventuele opmerkingen/aanvullingen zijn verwerkt, akkoord te gaan. U ondertekent dit convenant op 29 maart, samen met de overige convenantspartijen. Dat gebeurt aan het einde van uw open science-werkbezoek aan de TU Delft. Die dag gaat ook uw Kamerbrief over open science en het regieorgaan uit.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om (na verwerking van uw eventuele opmerkingen/aanvullingen) akkoord te gaan met het aangehechte conceptconvenant en dit op 29 maart, tijdens uw open science-werkbezoek aan de TU Delft, te ondertekenen. Het volledige proces staat onder 'toelichting'.

Vraag aan u: Wanneer u extra duiding wenst bij het te ondertekenen convenant, dan horen wij dat graag van u. Er is twintig minuten gereserveerd tijdens de Beleidsstaf van 14 maart.

Kernpunten in het convenant

In het convenant is een aantal kernpassages opgenomen waarin de eerder gemaakte afspraken tussen NWO, OCW en de convenantspartijen tot uiting komen. Deze kernpassages zijn de volgende:

1. Algemeen: In het convenant aanvaardt NWO (conform de eerder verzonden opdrachtbrief van DGHBWE aan NWO) de opdracht om het regieorgaan in te richten, tot een breed gedragen governancestructuur te komen, de werkzaamheden van het orgaan te baseren op het breed gedragen ambitiedocument 2030 (dat recent door veldpartijen gezamenlijk is opgesteld binnen het Nationaal Programma Open Science

[1] De convenantspartijen zijn NWO, OCW, UNL, NFU, VH, SURF, KNAW, NWO-I, ZonMw, UKB, KB, DANS, Netherlands eScience Center, 4TUResearchData, Health-RI, SHB (Samenwerkende Hogeschool Bibliotheken).

(NPOS)) en het regieorgaan goed in te passen in de al bestaande open science-activiteiten in het veld.

2. Commitment overige partijen (sectie 'overwegende dat'): Het regieorgaan en het convenant hebben enerzijds als meerwaarde dat de betrokken partijen afspreken dat zij zich allen, ook met eigen middelen, blijven committeren aan het inbedden van open science in de eigen organisatie. Anderzijds maakt het regieorgaan dus gerichte financiering van (landelijke) initiatieven mogelijk, waar de individuele partijen ook van profiteren. Overigens is in het convenant ook expliciet opgenomen dat de al bestaande NWO-inzet niet mag worden verplaatst naar het regieorgaan (artikel 6.2). NWO blijft dus ook zelf investeren in open science.
3. Taken regieorgaan (artikel 2): In het convenant zijn kortweg de volgende taken opgenomen: a) het identificeren, prioriteren en financieren van tijdelijke initiatieven en projecten, gericht op duurzame verankering van open science in Nederland, b) het monitoren en evalueren van de voortgang op open science in Nederland, c) het bieden van een forum voor het delen van kennis en d) het faciliteren van een bestuurlijk overleg, gericht op collectieve regie over de nationale open science-agenda en aansluiting op internationale initiatieven. Het regieorgaan moet de voorgenomen inzet expliciet baseren op de ambities zoals het veld die heeft gedefinieerd in het NPOS Ambitiedocument 2030 (zie artikel 3).
4. Geïnitieerd landelijk overleg (artikel 2): De Nederlandse inzet op open science is veel groter dan de middelen waarover het regieorgaan beschikt. Open science als norm is bijvoorbeeld ook vastgelegd in het bestuursakkoord tussen OCW, VH en UNL. De totale Nederlandse inzet op open science wordt ruwweg geschat op € 300-500 miljoen per jaar (afhankelijk van scope en rekenmethode), terwijl het regieorgaan de beschikking krijgt over € 20 miljoen per jaar. Het regieorgaan moet volgens OWB een overlegstructuur opzetten die het mogelijk maakt om met de convenantspartijen de gezamenlijke inzet op open science af te stemmen. Het regieorgaan maakt dit mogelijk door een landelijk overleg te faciliteren (zie artikel 2, punt 4). OWB zal er scherp op blijven dat die landelijke afstemming goed gebeurt, aangezien het monitoren en evalueren van de voortgang van open science een van de kerntaken van het regieorgaan is (zie artikel 2, punt 2). Tegelijkertijd is die laatstgenoemde kerntaak ook een geruststelling; het monitoren en evalueren van landelijke voortgang kan niet zonder landelijke afstemming.
5. Overheadpercentage NWO (artikel 6): In het convenant wordt een percentage van 6% gehanteerd (dus jaarlijks € 1,2 miljoen). Dit is conform de afspraken die OWB en NWO over alle NWO-instrumenten hebben gemaakt. NWO is verantwoordelijk voor de inrichting van de volledige organisatie.
6. Evaluatie (artikel 9): In het convenant wordt afgesproken dat het regieorgaan in 2025 (na vier jaar) en 2029 (na acht jaar) wordt geëvalueerd. In 2031 is er een eindevaluatie. De afspraak tot evaluatie in 2025 komt voort uit ons FEZ-bestedingsplan.

Het convenant is juridisch getoetst bij de afdeling WJZ van OCW.

Datum
2 maart 2023

Toelichting

Precieze besteding van de middelen
In de bijlage treft u, ter illustratie, een notitie met open science-initiatieven die met de middelen gefinancierd kunnen worden. Dit laatste naar aanleiding van uw opmerking in de Beleidsstaf van 29 november jl., waarin u aangaf zo'n overzicht graag te ontvangen. Uiteindelijk zal het (nog in te richten) bestuur van het regieorgaan de precieze inzet bepalen.

Achtergrondinformatie
- Proces: In de afgelopen periode zijn er meerdere gesprekken gevoerd tussen OWB en NWO, is NWO op gesprek geweest bij DGHBWE (6 december) en zijn wij bij u geweest (Beleidsstaf 29 november). Het voorliggende conceptconvenant is het resultaat van afstemmingen van NWO met OCW, convenantspartijen en sleutelfiguren in open science. De ondertekening van het definitieve convenant is dus voorzien op 29 maart, als u de TU Delft bezoekt. De voorbereiding voor dat werkbezoek volgt.
- Kwartiermaker: Conform advies van OCW heeft NWO in het najaar van 2022 een kwartiermaker aangesteld om het regieorgaan in te richten. De kwartiermaker, Hans de Jonge, wordt ook directeur van het regieorgaan. De Jonge was jarenlang hoofd open science bij NWO.
- Draagvlak veld: Het veld ondersteunt de keuze van OCW om het regieorgaan bij NWO onder te brengen. NWO heeft vele jaren ervaring op het gebied van open science, huisvest meerdere regieorganen en staat in nauw contact met OCW en de overige open science-partijen. Het Nationaal Programma Open Science, waarin de veldpartijen momenteel vertegenwoordigd zijn en met elkaar overleggen, was daarbij geen optie, omdat NPOS geen rechtspersoon is. De activiteiten van NPOS worden ondergebracht in het regieorgaan.

Proces tot en met ondertekening op 29 maart:
1. Opmerkingen MOCW en DHBWE delen: De eventuele opmerkingen van u en DGHBWE bij het convenant, die voortkomen uit de lijn, worden met NWO gedeeld en besproken in het gesprek dat DGHBWE op 9 maart met NWO heeft (zie punt 2 hieronder).
2. Gesprek DGHBWE met NWO: Op 9 maart spreekt DGHBWE met NWO over de laatste aandachtspunten bij de inrichting van het regieorgaan.
3. **Optioneel:** Beleidsstaf op 14 maart: Wanneer u meer duiding wilt bij dit convenant, komen wij graag langs bij de Beleidsstaf van 14 maart.
4. Toezien op juiste verwerking: Na het gesprek met DGHBWE op 9 maart ziet OWB toe op juiste verwerking van de opmerkingen van DGHBWE en van u in het definitieve convenant. Daarna wordt het convenant definitief gemaakt.
5. Inbreng overige partijen: Uiteraard kunnen ook de overige convenantspartijen nog inhoudelijke wijzigingen voorstellen. Wanneer deze wijzigingen significant zijn en politiek-bestuurlijke consequenties hebben worden deze wijzigingen opnieuw aan u voorgelegd.
6. Toetsing definitieve versie: U ontvangt sowieso nog een definitieve versie van het convenant voordat u tekent. Dan heeft u inzage in de laatste

wijzigingen. Afhankelijk van het aantal en de aard van de wijzigingen ontvangt u die separaat via de lijn of bij de stukken van het werkbezoek.

7. Werkbezoek open science: Op 29 maart bezoekt u de TU Delft. U gaat tijdens dat werkbezoek o.a. in gesprek met jonge onderzoekers over open science. Een belangrijk onderdeel van het programma is de ondertekening van het convenant, samen met de overige convenantspartijen. Op het moment van schrijven zijn de bestuurders van die organisaties reeds uitgenodigd om het convenant samen met u te ondertekenen. In de nota ter voorbereiding wordt u geïnformeerd over de definitieve aanwezigen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.